

Krebshusalléen

– markering af et enestående stykke velbevaret chaussé

Den 8. juni 2017 markerede Sorø Kommunes tekniske forvaltning opstillingen af et informationsskilt og en stander til foldere ved Krebshusalléen ved en lille sammenkomst på rastepladsen ved Slaglille med repræsentanter for kommunen, Dansk Vejhistorisk Selskab, Danmarks Naturfredningsforening, Bevaringsforeningen og Lokalhistorisk Arkiv for Sorø og Omegn. På initiativ af Dansk Vejhistorisk Selskab havde de alle samarbejdet i fælles bestræbelse for at synliggøre dette enestående vejstykke og få dets historie udbredt.

Michael Hertz, Dansk Vejhistorisk Selskab

Krebshusalléen er en stump chaussé fra 1780'erne, der næsten uændret har bevaret sit udseende trods de senere udvidelser og modernisering af vejnettet. Frem til 1951 var den en del af hovedvej 1 mellem København og Korsør, men ved omlægning af hovedvejstrækningen mellem Slaglille og Restaurant – nu: Hotel - ”Krebshuset” ved Tuel Å - blev vejstykket opgivet som hovedvej og er herefter blot brugt som adgangsvej til ejendommen ”Krebshusgården”, der ligger samme sted som den oprindelige kro: Krebshuset.

Chaussé fra 1780'erne.

Dermed bevaredes et interessant vidnesbyrd om gammel vejbygningskunst, der her endda rækker længere tilbage i tiden end til anlæggelsen af de første chausséer i sidste halvdel af 1700-tallet. Chausséerne blev oprindeligt anlagt efter fransk forbillede, heraf navnet, og fulgte så vidt muligt de rette linjer gennem landskabet. Til orientering i tåge og snefog plantedes træer langs chausséerne. Langs det stykke, der udgør Krebshusalléen, plantedes således lindetræer, hvoraf flertallet står den dag i dag. Om sommeren skyggede træernes løv for de vejfarende og mindskede solens udtørring af vejbanen, der dengang var grusbefaldet.

Men træerne skulle også være rimeligt højstammede, for at vinden kunne tørre vejbanen efter regn, så man så vidt muligt undgik at få den ødelagt i vinterhalvåret.

Chausséerne var led i den modernisering af infrastrukturen, som blev indledt under kong Frederik 5. med indkaldelse af tre franske vejingeniører i 1763, og som fortsatte gennem de næste hundrede år. Chausséen mellem Roskilde og Korsør var dimensioneret med 20 alen (12,6 m) mellem træerne og med tre fod dybe grøfter langs siderne til bortledning af regnvand. Akkurat som man ser det i dag på Krebshusalléen. Den ni alen brede kørebane var befæstet, det vil sige, at den hvilede på et lag af paksten og herover lag af ler og skærver og øverst grus kantet af randsten. De fire alen brede jordveje langs begge sider af kørebane var beregnet for gående trafik og kvægdrifter mv. Senere brolægning og asfaltering har desværre dækket, hvad der måtte have været levnet af denne overflade.

Runding ved Slaglille

Umiddelbart vest for Slaglille anlagdes en såkaldt runding på chausséen – en cirkulær plads, hvor man kunne vende vogne med store hesteforspand. Man kan stadig på sydsiden se nogle af de dobbelte rækker lindetræer og rester af stengærder, der omgav rundingen. Ligeledes er nogle af de

oprindelige lindetræer endnu synlige på nordsiden af den tidligere hovedvej. Rundingen var mødested for vognmænd fra Ringsted og vognmænd fra Slagelse, der her udvekslede fragtgods. Vognmændene fra Ringsted besørgede kørsel med fragt fra Benløse Runding nord for Ringsted til Slaglille, mens vognmændene fra Slagelse klarede fragtfart mellem Slaglille Runding og Korsør.

Kongevej

Men alt tyder på, at den kongevej, som først kong Frederik 2. og siden Christian 4. anlagde til Antvorskov Slot – det tidli-

gere Antvorskov Kloster ved Slagelse – på denne strækning havde samme forløb som den senere chaussé/hovedvej. Den har i hvert fald passeret Krebshuskroen. Den dæmning, der bærer alléen over de vandlidende eng- og mosestykker langs Tuel Å, kan meget vel have været anlagt allerede 1611-13 under Christian 4. Det vides, at to træbroer har båret vejen over åen, indtil de i 1783 afløstes af en stensat bro – Bolbro (af 'bul' = træstamme) – der opførtes i for-

bindelse med anlæggelsen af chausséen. Denne bro er ikke længere synlig, men gemmer sig måske inden i den betonbro, der nu fører Krebshusalléen over åen. Den havde samme udseende som den endnu bevarede hovedvejbro over Skovse Å.

Kongeveje var alene forbeholdt konge og hof til brug på rejse mellem de kongelige slotte. Kongelig Majestæt skøttede ikke at spilde rejsetid på de ofte opkørte og dårligt vedligeholdte alfarveje, og derfor

vankede der streng straf til dem, der dristede sig til at bruge kongens private vej. Vejopsynsmanden, der i 1639-40 fik bolig i et nyopført hus ved Bolbro, modtog ud over årslønnen en bonus på 40 sletdalere for hver hest, han skød, hvis nogen uberettiget havde kørt på kongens vej. I det lange løb viste det sig imidlertid ikke muligt at opretholde den kongelige eneret til disse veje, og forbuddene blev gradvist lempet midt i 1700-tallet og til sidst ophævet i 1767.

Fredet vej

På initiativ af Danmarks Naturfredningsforening blev Krebshusalléen – sådan benævnes dette tidligere stykke hovedvej nu – fredet i 1965 og indrettet til rasteplads. I stedet for udgåede træer er der foretaget nyplantning af unge lindetræer i deres sted. Med opsætning af en informationstavle om Krebshuset og Krebshusalléen giver Sorø Kommune nu besøgende adgang til mere viden om dette gamle stykke hovedvej.

<http://www.vejhistorie.dk/links/historiske-veje/veje-i-danmark#Krebshusalleen>